

še vedno slabšajo toča, povodnji, trina us in druge nezgode.

Vlada je pa tudi že naprej vedela, da dobi dovoljenih tudi 400 milijonov, ker dobro ve, kako je sestavljena delegacija, kjer člani gosposke zbornice preglašujejo ljudske zastopnike. In kdo so člani gosposke zbornice? Skoro sami grofje, bogataši in ljudje, ki prav nič ne razumejo ljudstva in njegovih potreb. Oni tudi niso voljeni od ljudstva. Naravno je torej, da dajo vladi vse, kar zahteva, saj ne vedo, kako trdo kmetič zasluži svoje reparje. Tako se je zgodilo tudi sedaj. V gosposki zbornici sedijo tudi skoro sami Nemci, zato tudi noben nemški poslanec ne reče niti besedice čeznjo. Do sedaj se menda tudi še nikdar ni zgodilo, da bi bil glasoval kakšen teh članov v gosposki zbornici v delegaciji proti vladnim zahtevam. Le sedaj sta se osmelila dva katoliška moža, namreč deželni glavar predarlski Rhombert in delegat Turnher, da sta glasovala proti vladnemu predlogu, zaradi tega, ker se vojni minister zaradi dvoboja med častniki tako čudno vede in ga noče prepovedati. Saj bi bil to že skrajni čas, kajti če se kmečki fantje na vasi stepo, jih zapro, kakor zahteva postava in družabni red, a častniki se morajo dvobojevati, ker bi drugače izgubili šaržo, če jim vest in peta božja zapoved prepoveduje ubijati svojega bližnjega, o tem vojni minister ne vpraša! Tudi jugoslovanski delegat dr. Šusteršič, ki je glasoval proti milijonom, je pozival vojnege ministra, naj vendar že enkrat odpravi dvo boj iz armade.

Dr. Šusteršič je tudi nadalje zahteval vpeljavo splošne, enake in tajne volivne pravice! Ker le tedaj bo še le mogoče, da pridejo v delegacijo pravi zastopniki ljudstva, ki bodo res skrbeli za zboljšanje stanu svojih volivcev in tudi vedeli, kedaj ljudstvo res more tolika bremena prenašati in kedaj ne. Takrat bi tudi več ne nastopali po državni zbornici politični komedijantje, kakor se je to žalibog v Avstriji zadnje čase dogajalo. Te milijone bo moral dovoliti tudi še državni zbor. Da naši poslanci ne bodo glasovali za toliko svoto, je samo ob sebi umevno.

Vladi, ki nas samo zatira in neguje naše najhujše nasprotnike, tudi ne morejo dovoliti, če bi se bolj potrebovala. Saj so oni časi že minuli, ko so Slovenci in njihovi poslanci plesali tako, kakor je vlada godla in v zahvalo dobivali samo brce in udarce. Ne da nam tako ničesar in naj jo prosimo ali podpiramo ali pa ji nagajamo!

Shod slov. kat. političnega društva „Sava“.

Kjer je nekdanji slavni domoljub, doktor Razlag, zbiral v taborih krog sebe naš narod, pri »Lipi« v Globokem pri Brežicah, vršil se je dne 29. maja shod katol. polit. društva »Sava«. Zbog slabemu vremenu bil je dobro obiskan. Po pozdravu g. predsednika Žičkarja govori tajnik J. Cerjak o namenu društva. Govornik kaže veliko nevarnost, v kateri je obstoj slovenskega naroda. Kar trija sosedje, Nemci, Lahi in Mažari mu strežejo po življenju. Zlasti stremi vsenemška stranka, podpirana od zaslepljene dunajske in zvite berlinske vlade, za tem vzeti mu vse, že itak na polovico skrčeno ozemlje in prek naših grobov zgraditi most do Adrije. Pa z božjo pomočjo se bomo rešili, če ostanemo nemahljivi v veri, če priborimo svojemu lepemu jeziku vso veljavo, ki mu gre v solah in uradih, se povzdignemo kulturno in gmotno do stopnje drugih izomikanih narodov in če se vilo udeležujemo političnega življenja. »Sava« ima namen, v tem podpirati Slovence bivajoče v njenem področju. — G. predsednik Žičkar predlaga premembo nekaterih točk društvenih pravil, katere zbor sprejme. Potem poroča o delovanju obeh zbornic, ki sta le kovačnici nemških krivic do Slovanov sploh in posebič še do nas Slovencev. Govornik omenja kmečke ustanovne zadruge, ki bodejo kmetu sredstvo do boljše bodočnosti. Zlasti pa razloži volilno postavo o splošni tajni volitvi. Na podlagi besed Pija X., da ne izpolnuje svojih dolžnosti, kdor se dandanes ne peča s politiko, opominja kmete, da gredo pri prvih volitvah vsi na volišče. — Gosp. ekonom Cerjak je govoril o načrtu, po katerem naj bi mali in srednji posestniki spremenili v svoj prid dosedanje gospodarstvo. Naglašja, da bo treba spremeniti način obdelovanja, treba ne po starem kopitu, ampak z razumom gospodariti. Zato treba kmetu stanovske izobrazbe. Tudi gospodarske šole treba preustrojiti, ker ugajajo le veleposestvu, nikakor pa ne srednjim in malim kmetom, katerim le odtujujejo njihove sinove.

Zbor sprejme soglasno dve resoluciji, ki se glasita: 1. Z vso odločnostjo protestiramo proti vsem krivicam, katere se godijo Slovincem na Spod. Štajerskem zlasti tudi v tem obziru, da se sistematično nastavlja pri sodiščih le nemški sodniki, a oni slovenske narodnosti se ali prezirajo, ali porivajo na Kranjsko. — 2. V Globokem zbrani vinogradniki iz brežiškega in sevniškega okraja protestirajo proti temu, da bi se na uvržanje

laskih vin nižja carina nastavila, kakor po 48 K za hl. — Župan gospod Kene izrazi zahvalo in zaupnico g. poslancu Žičkarju in društvu »Sava«, gospod predsednik pa nazdravi papežu in cesarju, na kar se zaključijo lepi shod »Save«.

Rusko-japonska vojna.

Čeravno so Japonci takorekoč vladarji na Japonskem morju, vendar še morajo odstraniti mnogo min, katere so položili Rusi. Pri uničevanju teh min se je pa že nekaj teh ladij ponesrečilo in zletelo v zrak. Ko se je to zvedelo, pisali so Rusom sovražni listi, da so te mine nevarne tudi za druge ladje, da naj vlade protestirajo proti temu, da je tako bojevanje nečloveško. Ko so pa letele vsled japonskih min ruske ladje v zrak n. pr. »Petropavlovsk«, tedaj pa niso ti listi zahtevali, da naj vlade protestirajo proti polaganju min, da je to bojevanje nečloveško itd. Seveda kar stori Slovan v svojo obrambo, to je nečloveško. Po mnenju teh listov naj bi se pustil Slovan brez brambe ubiti.

Bojna sreča, ki je zelo nestalna, zapuša Japonce in se nagiba k Rusom. Pri Talienvanu se je zadela velika japonska oklopnica »Sikišima« ob mino ter se v par trenutkih potopila z vso posadko, ki je stela 741 mož. »Sikišima« je ena izmed starih največjih in najnovejših japonskih oklopnih. Je prav iste velikosti in oblike, kakor nedavno potopljena »Hacuse«. Stane blizu 23 milijonov kron.

Kakor poročajo listi, hoče priti Kuropatkin s svojo armado Port Arturju, katerega bodo začeli Japonci te dni oblegati, na pomoč. V ta namen je poslal generala Stakelberga z 20.000 možmi proti jugu, da vzmernja armado generala Oku pred Port Arturjem za hrbotom. General Kuropatkin baje to ni storil iz lastne volje, ampak le na povelje carjevo.

Port Artur.

Na strani proti deželi varujejo Port Artur štiri vrste utrd, proti morju tri; torej je sedem samostojnih obrambenih vrst. Prva vrsta na vzhodu je 450 čevljev visoka. Drakonova utrdba, pred katero sta proti morju še dva odkriti bateriji. Proti severu se vrste v polukrogu na brdih dve večji in sedem manjših trdnjav. Vsa ta stran je dolga 2-6 kilometra; tu je proti vzhodu in severovzhodu razpostavljenih 74 raznovrstnih topov in havbic.

Druga skupina šteje pet močnih utrd na višavah severno od mesta ter brani se-

pridemo pod vladno silovitih Frankov (Nemcev); to je bilo med 743 in 748. Po približno 150letni samostalnosti smo to-le izgubili za vselej. Le enkrat in sicer v 9. stoletju je menda večina ljudstva slovenskega tvorila del slovanske države velikomoravske, ki je pa le trajala dobrih 50 let. Nevoščljivost frankovska je namreč to mlado državo po mnogih bojih in s pomočjo Madžarov strla; Madžari so vdrl v Podonavje ter pomandrali naš narod, da so od panonske polovice ostali le takozvani Kajkavci, ki so danes pohrvečeni, Medžimurci, Prekmurci in Slovenci vzhodnega Štajerja, ki je radi imenujemo »Prleke«. Tako smo izgubili najrodovitniši kos naše zemlje. A tudi na zapadu je naše ljudstvo jako znatno skopnelo, v prvi vrsti pač zato, ker je ondi bilo redko. Po Zgornjem in Spodnjem Avstrijskem, Solnograškem, Tirolskem, severozapadnem in severnem Koroškem ter po Zgornjem in Spodnjem Štajerju spominjajo na nekdanje slovenske prebivalce le še krajevna imena, nastanili pa so se na tem svetu od zapada prodirajoči Bavarci. Da nas je nemški gospodar oslabil še bolje, ni nas pustil v eni deželi, ampak nas razdrobil na mnogo političnih koscev. In tako je pri nas sčasoma izginilo celo ime »Slovēni«, ker so se nazivali le deli celote, ne pa celota sama; namesto »Slovēni« se je

rekalo: Kranjci, Korošci, Štajerci itd. Še le od l. 1848 nosimo zopet skupno ime »Slovenci«.

Nova teorija torej dokazuje, da Hrvatje in Srbi v Jugoslovanih niso niti tuji niti vrnjenici. Od Spielfelda, od Ziljske in od Soške doline do Črnega morja biva eno pleme. In dialektologija nas uči, da je jezik, ki se govori od zahodnega do vzhodnega konca te zemlje le neprestano prehajanje iz razrečja v razrečje. Kdor bi n. pr. v tej smeri potoval, bi se imel le zdaj pa zdaj nekoliko ustaviti, da se malce seznanj z dotičnim razrečjem, in dobro bi umel po vsej črti vsakega Jugoslavana. Razlika je seveda največja med razrečjema ob skrajnih koncih, to je med najzapadnišo slovenščino in najvzhodnišo bolgarsščino, vendar je jedva tolika, kakor med nemščino gornještajersko in berlinsko. Nekako v sredi jugoslovanskih razrečij stoji srbohrvaščina stokavska.

Naj mi je na koncu moje razprave še dovoljeno izreči malo prošnjo. Toliko let se je tarnalo, da nam nikdo ne spiše naše zgodovine. Končno je zemlja slovenska vendar porodila moža, ki se je tega težavnega dela lotil resno; ta mož je profesor dr. Franc Kos. Ali on je mnenja, ki se ne da ovreči, da mora poprej biti zbrano zgodovinsko gradivo, predno je mogoče začeti pisati zgodovino,

kakor je treba tistemu, ki si hoče postaviti hišo, pred vsem navoziti lesa, kamenja, opeke, peska in apna. Smotrivo je torej dr. Kos jel nabirati zgodovinsko gradivo, ga nabral ter ga daja na svetlo. V mislih imam delo, ki se zove »Gradivo za zgodovino Slovencev«. Nabranega gradiva je za 10 knjig. Založila je in izdaja to delo Leonova družba v Ljubljani. Izšla je doslej prva knjiga, (doba od 500 do 801), ki stane za neude 8 kron. Knjiga je sicer strogo znanstveno delo, a sestavljena tako, da nudi tudi vsakemu laiku mnogo, mnogo užitka. Tudi je delo pisano tako temeljito in vestno, da mu najstrožja kritika ne more de živga. A nadaljevati se bo izdaja tega izvrstnega dela mogla le tedaj, ako se podjetje denarno podpira; vendar druge podpore ne potrebuje več, kakor da se knjiga pridno kupuje. Zato prosim pred vsem slovensko razumnost, da ne pozabi z naročilom podpirati to prevažno podjetje. Zgodovine ne bo brez Gradiva, Gradiva pa ne brez obilnih naročitev. Nobena hiša inteligentnega Slovence bi naj ne bila brez Kosovega zgodovinskega Gradiva.

Gabr. Majcen.

vero-zahodno stran, ki je najmočnejše in najboljše utrjena.

Tretja skupina je na zapadu ter ima namen, da brani krilo prvih dveh skupin. Ta skupina je najslabša, ker so višave ozke, nizke in ena od druge precej oddaljene. Ta stran je dolga 3 kilometre, ima 6 baterij in do 60 topov.

Proti morju je 400 metrov visoka Zlata gora glavni čuvaj na jugu. Ob obali je posebna baterija, proti vzhodu se vrsti pet fortov. Tu je razpostavljenih 40 manjših in večjih topov, 48 brzostrelnih topov in sedem »možnarjev«. Nadaljna skupina obramb je na polotoku »Tigrov rep«. Tu je proti jugovzhodu obrnjenih 27 raznih topov. Tretja obrežna skupina šteje tri obrežne baterije.

Torej branijo Port Artur trije močni forti. 20 srednjih in 12 manjših, ki imajo do 300 trdnjaviških topov. Ni pa znano, koliko topov so Rusi prepeljali z ladij na suho. Trdnjava Port Artur sicer ni nepremagljiva, toda Japonci bodo morali zastaviti mnogo svoje armade, ako bodo skušali prodreti v trdnjavo.

»Novi Kraj« poroča, da je 8. majnika dejal poveljnik portarturske trdnjave, Stössel, vojakom v Port Arturu: »Vzdržali bode trdnjavo, da pride pomoč. To je ravno tako gotovo, kakor to, da jutri izide solnce. Ruska zastava od ondi, kjer je razobešena, ne sme izginiti. S trdnim zaupanjem na Boga in nemajmanost ruske moči, hočemo pričakovati sovražnika«.

O naskoku na Port Artur pravi praška »Politik«: »Kaj koristi Japoncem, ako dobe Port Artur, ako pa pri tem izkrvave tri nadomestljive divizije. Kaj jim koristi Port Artur, če je celo japonsko gospodarstvo na morju odvisno od velike morske bitke, ki se bo bila, ko pride rusko baltičsko brodovje v vzhodno Azijo in ki bo tako močno, da se bo samo lahko pomerilo z vso japonsko močjo na morju. Ako pa bo padel Port Artur prej — kar pa ni verjetno — bo udrlo rusko brodovje v Port Arturu iz luke ter kolikor mogoče oškodovalo sovražnika ne oziraje se na svojo usodo. In ako ta boj izpade neugodno za Japonce, kake koristi ima potem od naskoka na Port Artur. Končno bo izkravela Japonska od takih »zmag« in ponižana bo ležala pred rusko močjo.«

Časopis v Port Arturu.

Kakor se kaže, so portarturski prebivalci še vedno dobre volje, dasiravno je položaj skrajno nevaren. Neki ruski častnik, ki se je vrnil v Moskvo, je prinesel seboj časopis, katerega izdajajo portarturski podčastniki. List se imenuje »Bodalec«. Glavni članek prve številke se prične: »Danes se natisne le 50 »Bodalec«, tako da nam jih nič ne preostaja za naše japonske prijatelje. Toda pol milijona bodalec pride po sibirski železnici, in te odposlamo sovražniku. Naše »Bodalec« bo zabavno, ostro in ne brez osti!« Nato popisuje komične športne igre med posadko. »V soboto je bila mednarodna tekma. Vsi Japonci so pobegnili. Najprej je prišel poddesetnik Gvozdev preoblečen kot Jeanne d'Arc, njemu sta sledila prostaka Lušin in Lebenko kot perzijski šah in John Bull. Rusko »matjuško« je predstavljal topničar Vasilkov, ki se je odlikoval na »Retvizanu«. In ruska »matjuška« bi dobila, ako ne bi zadela na John Bulla. Končno pa prosijo materijalne podpore, da ne bo so-trudnikom ničesar manjkalo. Tobak, vžigalice in evropski časopisi se hvaležno sprejemajo.

Nadškof Dvornik za — Ruse.

Dalmatinski nadškof dr. Dvornik je v Kistanju spregovoril lepe besede: »Vsi bodimo složni, kakor so bili naši stari, ki so se borili za križ častni in svobodo zlato.« Na zaključku svojega govora pa je nadškof močnim glasom in čarko pozival navzoče, naj povzdignejo svoje prošnje in klice za — zmago orožja onega velikega naroda, ki na Daljnem Votoku preliha svojo kri za zmago Krista nad poganstvom, za zmago Jezusovega odreševalnega

nauka nad onimi lažljivimi preroki, katere zmage sad bodo občutili vsi krščanski narodi in vse civilizirano človeštvo.

Poslanec Klofač na bojišču.

Češki narodni-socialni poslanec Klofač je 6. t. m. preko Dunaja odpotoval na bojišče v Vzhodno Azijo.

Poguba japonskih ladij.

Petrograd, 1. junija. Dopisnik ruske brzojavne agenture je sporočil danes iz Mukdena: O pogubi japonske križarke »Asama« manjkajo natančna poročila. Zanesljivo je, da se je v Kerskem zalivu pogreznila razun ene torpedovke in »Mijaka« še neka druga križarka. Glede oklopnjače »Fuči« gre glas, da je zadela pri Maodao na skalo, kjer jo čuvajo japonske torpedovke. (Križarka »Asama« je bila spuščena v morje leta 1898 in ima 9900 ton in 37 večjih in manjših topov.)

Ruski uspehi v Koreji.

Rusi so pričeli odločno prodirati na severo-vzhodu Koreje. Iz Söula poročajo, da je 4000 mož ruske infanterije in 600 ruskih jezdecev udrlo v Korejo. Te ruske čete korakajo proti Genzanu. Pred Genzanom je že 700 kozakov. Japonci so zapustili Genzan, ker je bila njihova ondotna posadka preslaba, da bi se bila ubranila ruskega napada. V Genzanu imajo Japonci zaloge živil in streljiva. Korejska vojska in korejske oblasti so zbežale iz Pikčena — to mesto je proti sredini Koreje — a ruski kozaki so za njimi. Ruski oddelek se bliža Kazanu, da napade mesti Andžu in Pjönjan. V Korejo prodira vedno več Rusov. Japonci se ne bodo smeli ozirati samo pred se, ampak tudi za svoj hrbet.

General Stössel,

poveljnik od Japoncev oblegane trdnjave Port Artur.

Japonska armada.

Japonska armada, ki se sedaj pri Takušanu izkrcava, je tretja japonska armada pod poveljstvom generala Nodzu. Oku, poveljnik druge armade, dobi pred Port Artur od te armade toliko mož, da bo imel 60.000 mož, Kuroki, poveljnik prve japonske armade, pa toliko, da bo imel 48.000 mož. V Londonu so mnenja, da je japonska postavila v Korejo in v Mandžurijo že okoli 200.000 mož z nad 400 topovi, mnogimi tisoči konj in vozmi. Transporti iz japonskih luk se pa še nadaljujejo. V skrajni sili bo japonska postavila na bojišče še enkrat toliko vojakov. Vsak dan odide 1000 mož na bojišče. Tako se glase angleška poročila o japonskih vojaških transportih.

Vrhovni poveljnik japonski.

Maršal Jamagata Aritome je imenovan za vrhovnega poveljnika japonske vojske. Jamagata je rojen l. 1838 ter je vojni minister od l. 1873. Angleški listi pa poročajo, da je Jamagata tudi imenovan za podkralja zasedenih pokrajin.

Vladivostok, nova podlaga ruske mornarice.

London, 25. maja. Poročevalec lista »Express« javlja iz Petrograda, da so Rusi Vladivostok izbrali za podlago nadaljnjih odločnih načrtov na morju. Admiral Skrydlov ima baje povelje, premeniti ruske moči v Vladivostoku. Vladivostok bo poleg ondotne že iz 10.000 mož obstoječe posadke in on-

dotne divizije križaric dobil še po železnici novo brodovje torped. Vodilno rusko načelo bo, napadati japonsko obrežje in tako oslabiti japonsko mornarico v Rumenem morju. Na ta način bi se lahko kosala ruska mornarica z japonsko mornarico in bi bila omogočena združitev baltičskega brodovja z ruskim brodovjem v Vzhodni Aziji in prodreti proti Port Arturu.

Ruski glasovi o vojski.

»Nov. Vremja« izvaja, da trajno branjenje kvantunskega ozemlja niti ni bilo v programu ruskem, ker Daljni je trgovsko, a ne vojno pristanišče. Naravnost neumljivo je, kaj si inozemski korespondenti predstavljajo o imenu »trdnjava«. Kaj družega je s Port Arturjem. Ta je res trdnjava in ako jo bodo hoteli Japonci zavzeti, bodo morali porabiti v to mnogo sile in mnogo sredstev in mnogo korajže in mnogo časa.

»Novosti« pravijo, da čaka Japonce sedaj silao težka operacija. Res je sicer, da Japoncem prihajajo sveže moči, ali napredovanje skozi zemsko ožino nanganlinsko bo težko, ker tam jih čakajo čete generala Stössla. Toda čaka jih še huje delo: naskok na Port Artur. Za ta naskok niso še pripravljeni. Vojska ni še zbrana in velike oblegovalne topove treba še-le pripeljati. Z zavzetjem Kinčoua so storili Japonci še-le en korak do cilja, približali so se naskoku na Port Artur. Ali že ta korak jih je silno drago stal. Če so Japonci že v prvem boju izgubili 700 mož, potem je naslednje dni številka gotov narasla na 15.000, ne všteti krvavih dogodkov onega dne, ko so Japonci zavzeli Kinčou. O možnih posledicah temu spopadu ni možna sodba dotlej, dokler ne pridejo zanesljiva in podrobna poročila.

O utrdbah Port Arturja je izjavil prvi kapitan potonuloga »Petrovavlovskaja«, Jakovlev, v pogovoru z ruskimi novinarji med drugim tudi to-le: Kar se dostaja izida vojne, je v Port Arturu le eno mnenje: ena ali dve ruski zmagi na kopnem, in Japonci bodo v položaju, iz katerega ne bo izhoda. Na daljnem Vztoke so vsi prepričani, da prvi udarec, ki ga zada Kuropatkin Japoncem, zadane hudo. Japonci so se zaračunali v mnenju, da se ruska vojska ne bo zadostno hitro zbirala. Moje mnenje je, da vojna neha poprej, nego pride baltičsko brodovje. Naše tamkajšnje brodovje se bo moglo v kratkem meriti z japonskim.

Politični ogled.

Italijanska univerza v Trstu — in cesar. Pri sprejemu avstrijske delegacije dne 14. maja se je vršil med cesarjem in laskim poslancem Mauronerjem sledeči pogovor: Mauroner: Mi želimo italijansko univerzo v Trstu. — Cesar: Te ne bode v nobenem slučaju dobili. In pri teh besedah je cesar naredil še odločno odklonivno znamenje z roko, da je dal svojim besedam poseben poudarek. Ves ta pogovor se je v javnosti lahkočal. Je pa do besede resničen, ker se lahko dokaže s pričami, ki so ga čule. Iz predstoječega se da tudi razlagati, zakaj so italijanski delegatje kar izginili iz delegacije. Po sprejemu pri cesarju so vsi italijanski delegatje takoj zapustili Budimpešto in jih ni bilo več nazaj. Smatrati se mora njihov nastop kot demonstrativna abstinenca. — Torej so vendar enkrat tudi v višjih krogih spoznali, kam merijo vse lepe nakane italijanske iredente.

Zmage koroških Slovencev. Zopet so si priborili koroški Slovenci novo zmago. Pri občinskih volitvah v Galiciji so na celi črti sijajno zmagali Slovenci. V Libuňah si je pa izvolil tamošnji občinski odbor slovenskega župana. Mi prisrčno čestitamo našim bratom v Korotanu. Le tako naprej!

Jugoslovani se združujejo. Po prizadevanju srbskega kralja Petra in črnogorskega kneza Nikite so se združile jugoslovanske države na Balkanu. Kolikega dalekosežnega